

O`ZBEKISTONDA TURIZMNING O`RNI VA FOYDALI JIHLARI

Kurvonbekov Manuchehr Islomjonovich

O`zbekiston davlat jahon tillari universiteti,
Tarjimonlik fakulteti, Ingliz tili amaliy tarjima kafedrasida stajor o`qituvchisi.

Safarov Nasriddin Sadriddin o`g`li

O`zbekiston davlat jahon tillari universiteti, Tarjimonlik fakulteti,
Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati yo`nalishi talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10419735>

Annotatsiya. Turizm. Ushbu so`zni eshitganda ko`z o`ngimizga bir qancha ko`ngil ochar joylar, bog`lar, mehmonxonalar, restoranlar va shunga o`xshash joylar gavdalanadi. Dunyo bo`ylab har bir mamlakatda turizm o`zining ma`lum bir darajadagi o`rniga ega. Xuddi, shuningdek, O`zbekistonda ham ushbu termin keng ko`lamli ishlarga sabab bo`lmoqda va yildan yilga ushbu sohaga e`tibor ham kuchaymoqda. Shunday ekan, biz bugun O`zbekistonda turizmning tutgan o`rni, uning foydalari va qanchalik darajada O`zbekistonda ushbu sohaga e`tibor qaratilyotgani haqida qisqacha ma`lumot berishga harakat qilamiz.

Kalit so`zlar: Turizm, turistik zonalar, mehmonxonalar, restoranlar, turistik ko`rsatkichlar, xizmat sifati, hunarmadchilik buyumlari, tarixiy obidalar va muzeylar.

ROLE AND BENEFITS OF TOURISM IN UZBEKISTAN

Abstract. Tourism. When we hear this word, a number of entertaining places, parks, hotels, restaurants and the like are embodied in our eyes. In every country around the world, tourism has its place at a certain level. Likewise, in Uzbekistan, the term is causing a wide range of work, and from year to year the focus on this area is also increasing. Therefore, today we will try to give a brief overview of the role of tourism in Uzbekistan, its benefits and to what extent Uzbekistan focuses on this area.

Keywords: tourism, tourist zones, hotels, restaurants, tourist indicators, quality of Service, crafts, historical monuments and museums.

РОЛЬ И ПРЕИМУЩЕСТВА ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ

Аннотация. Туризм. Когда мы слышим это слово, перед нами предстает множество развлекательных заведений, парков, отелей, ресторанов и тому подобного. В каждой стране мира туризм занимает определенное место. Точно так же в Узбекистане этот термин вызывает широкий спектр исследований, и с каждым годом внимание к этой сфере также растет. Поэтому сегодня мы постараемся дать краткую информацию о роли туризма в Узбекистане, его преимуществах и о том, в какой степени в Узбекистане уделяется внимание этой сфере.

Ключевые слова: туризм, туристические зоны, отели, рестораны, туристические ориентиры, качество обслуживания, изделия ручной работы, исторические памятники и музеи.

Avvalo, "Turizm" o`zi nima? va u qanday sohalarni o`z ichiga qamrab oladi? degan savolga to`xtalsak. Turizm-jismoniy shaxsning vaqtincha bo`lish mamlakatidagi (joyidagi) manbalardan daromad olish bilan bog`liq bo`lgan faoliyat bilan shug`ullanmagan holda doimiy yashash joyidan jo`nab ketishi (sayohat qilishi). Demak, turizm deganda ma`lum bir nuqtadan boshqa bir nuqtaga

dam olish maqsadida ko`chish desak ham mubolag`a bo`lmaydi ekan. Endi turizm qaysi sohalarni qamrab olishiga e`tibor qaratsak. Turizm juda ham ko`p sohalarni o`z ichiga oladi.

Xususan, ta`lim sohasini, oziq-ovqat sohasini, transport va shunga o`xshash yirik sohalarni qamrab oladi. Shunday ekan turizm mamlakatimiz iqtisodiyoti va madaniyati uchun ham juda muhim omil hisoblanadi. Shuning uchun ham muhtaram prezidentimiz ushbu sohaga juda ko`p e`tibor bermoqda va juda katta mablag` sarf qilmoqda. Ushbu mablag`lar, asosan, transport tizimini yaxshilashga, turizm sohasiga oid darslar sifatini oshirishda va yurtimizdagi qadimiy me`moriy obidalarni qayta tiklashda va turli xil ko`ngilochar joylar, ya`ni mehmonxonalar, tog` oldi turistik zonalari va shunga o`xshash joylar qurishda sarf qilinmoqda.

Ushbu barcha qilinayotgan hatti harakatlar yurtimizning istiqbolli kelajagini qurish uchun va butun dunyo bo`ylab turistlarni ona yurtimizga jalb qilish va yurtimizni yanada tanitish va o`z o`rnida kelayotgan va kelajak turistlar uchun qulay shart va sharoitlar yaratish uchun qilinmoqda. Shu o`rinda, turist o`zi kim? Degan savolgayam javob berib ketsak maqsadga muvofiq bo`ladi, albatta. Turist – bu dam olish, zavqlanish, o`zi uchun yangi manzillarni kashf qiluvchi, yangi taomlarni tatib ko`rishni yoqtiradigan va umuman olganda boshqa millat yokida madaniyatni o`rganishni maqsad qilgan holda boshqa bir mamlakatda ma`lum bir muddatga turadigan shaxsdir.

Demak, endi turist kim va turizm nimaligi haqida ozmi ko`pmi ma`lumotga egamiz. Endi keling O`zbekistondagi ba`zi turistik zonalar va statistic ma`lumotlarga to`xtalsak maqsadga muvofiq bo`lardi.

O`zbekiston juda ham qadimiy tarixga ega va tabiiy boyliklari ko`p va tabiati takrorlanmas mamlakatlardan biri bo`lgani bilan dunyoda o`z o`rniga ega bo`lib kelmoqda. Tashrif buyuruvchilar avvalo bizning qadimiy qadamjolarimiz haqida o`rganishadi va keyinchalik bu ularda O`zbekistonga yanada qiziqish uyg`otadi. Shuning hisobiga yurtimizga butun dunyo bo`ylab, dunyoning turli chekkalaridan turistlar tashrifi uzluksiz bo`lib turibdi. Statistik ma`lumotlarga qaraydigan bo`lsak, joriy yilning yanvar-iyul oylarida O`zbekistonga turistik maqsadda tashrif buyurgan xorijliklar soni 3,7 mlnni tashkil etgan.

Bu haqda Statistika agentligi ma`lumotlarida keltirilgan. Xususan, yetti oyda kelgan chet ellik fuqarolarning eng ko`pi Tojikistonga to`g`ri keladi. Bu davrda mamlakatdan jami 1 mln 151 mingdan ortiq sayyoh kelgan. Bir oyda bu mamlakatdan kelgan sayyohlar soni 192 900 dan ortiqni tashkil etib, 1,2 barobarga oshgan. O`tgan davrda Tojikistondan keyingi o`rinlarda Qirg`iziston (912,8 ming) va Qozog`iston (879 ming) turibdi. Sayyohlar ko`p tashrif buyurgan davlatlar beshligini Rossiya (417,4 ming) va Turkiya (58 ming) yakunlab berdi. Shuningdek, yetti oyda Turkmanistondan 39,6 mingta, Janubiy Koreyadan 20,2 mingta, Hindistondan 20 mingta, Xitoydan 17,7 mingta hamda Germaniyadan 14,1 mingta sayyoh kelgan.

Bu davrda Ozarbayjondan tashrif buyurgan turistlar soni 7 989 taga yetgan bo`lib, shundan, 3 787 tasi qarindoshlarini yo`qlab, 3 762 tasi dam olish hamda 435 tasi xizmat yuzasidan tashrif buyurgan. Demak, yurtimizga deyarli 4 millionga yaqin turist tashrif buyurmoqda va tashrif buyurishda davom etmoqda va bu juda ham yaxshi ko`rsatkich degani. Umid qilamizki, kelajakda ushbu raqamlar yanada ortib yurtimizga tashrif buyuruvchilar soni ortishda davom etadi. Endi yurtimizdagi turistik zonalarga to`xtalsak. Yurtimiz turistik zonalarga juda ham boy va istalgan turistni o`ziga jalb qila oladi.

Yurtimizda Samarqand, Buxoro, Qashqadaryo, Xorazm va shunga o`xshash 2700 yillik tarixga ega va bundan ham qadimiyoq qadamjolar mavjud va bu o`z o`rnida ko`plab turistlarni, ayniqsa, tarixga oshufta qalblarni doimiy ravishda o`ziga jalb qilib kelmoqda. Ayniqsa, qadimgi ota-bobolarimiz haqida bilganlar O`zbekistonni Amir Temur, Abu Ali ibn Sino, Abu Rayhon Beruniy, Ahmad al-Farg`oniy, Bahouddin Naqshbandiy, Imom al-Buxoriylar yurti ekanidan xabardor bo`lgandan keyin, turistlarda yanada zavq shavq ortadi. Endi statistik ma`lumotlarga to`xtalsak, respublikamiz sayyohlar ko`radigan joylar soni hamda ularga bo`lgan talab bo`yicha jahonning birinchi 10 talik davlatlari qatoriga kiradi.

Mamlakatimizdagi 11 ta shahar dunyo miqyosidagi turistik shaharlar sifatida tan olingan. Mavjud tarixiy, madaniy yodgorliklar soni 2600 tadan ortiq bo`lib, bugungi kunda ularning atigi 150 tasiga sayyohlarni qabul qilinmoqda. Sayyohlarni ko`p qabul qilish, ularga xizmat ko`rsatish hajmi, foyda olish bo`yicha Samarqand va Buxoro viloyatlari yetakchilik qilsa, eng past ko`rsatkichlar Andijon, Jizzax va Toshkent viloyatlarida kuzatilmoqda. O`zbekistonda 2007-yil 1-yanvar holatiga ko`ra, jami 464 ta turistik tashkilot hamda firmalar bo`lib, shundan 446 tasi mas`uliyati cheklangan jamiyat, xususiy firma va tadbirkorlardir.

Xalqaro sayyohlarning asosiy qismi Toshkent shahriga tashrif buyurishadi. Sababi, poytaxt va Toshkent viloyati hissasiga jami turistik infrastukturaning 36 foizi to`g`ri kelishi hamda yetarlicha shart – sharoitlarni yaratilganligidir. Ma`lumotlar ozgina eskiligini hisobga olgan holda shuni aytib o`tishimiz joizki, bu raqamlar bugungi kunga kelib o`zgargani haqiqatga yaqinroqdir, albatta. Prezidentimiz ham turizmni rivojlantirish va butun O`zbekiston bo`ylab yoyish maqsadida turli chora tadbirlar ko`rmoqda va tegishli qonun loyihalari ham ishlab chiqilmoqda. Shuning uchun ham bugungi kunga kelib O`zbekistonning turli chekkalariga ham e`tibor qaralilib turli hostel, motel, uy mehmonxonalar tashkillashtirilmoqda va bu hammasi, avvalo, turistlar uchun qulay shart-sharoit yaratish va keyingi navbatda aholi turmush tarzini yaxshilash uchun amalga oshirilmoqda.

Bundan tashqari, o`sha hududlarda yo`llar infratuzilmasini yaxshilash va turli xil ko`ngilochar joylar qurish orqali ham katta ishlar amalga oshirilmoqda. Bundan ko`rinib turibdiki, yaqin kelajakda O`zbekistonni porloq kelajak va istiqbolli yo`llar kutib turibdi desak mubolag`a bo`lmaydi va buning yo`lida hammamiz bir tan-u bir jon bo`lib harakat qilsak yanada maqsadga muvofiq bo`ladi degan umiddamiz.

Xulosa: *Xulosa o`rnida shuni aytishimiz mumkinki, turizm bu juda ham keng qamrovli tushincha ekan. Birgina turizm orqali mamlakat qancha daromad qilishi va xalqning turmush tarzi qanchalik tarzda yaxshi tarafga o`zgarishini ko`rishimiz mumkin. Bu, albatta, juda ham foydalari ko`pligidan dalolatdir. Shuning uchun ham turizmga bo`lgan e`tibor nafaqat O`zbekistonda balki butun dunyo bo`ylab yildan yilga ortib bormoqda. Turizmni turlari haqida gapiradigan bo`lsak, turlari juda ham ko`p va har biri, albatta, mamlakatning rivoji uchun muhim ro`l o`ynaydi.*

Tanganing ikki tarafi bo`ladi deganlaridek turizmning zararli taraflari ham yo`q emas. Atrof-muhit zararlanishi yokida turli xil jinoyatlar sodir etilishi mumkin, ammo shu va shunga o`xshash holatlarning oldini olish maqsadida butun dunyo bo`ylab turli xil chora-tadbirlar olib borilmoqda va kelajakda bu muammolar ham bartaraf etiladi degan umiddamiz va bu yanada turizmga bo`lgan qiziqishning oshishiga olib keladi. Umuman olganda, turizm sohasi kelajakda ancha rivojlanadi va o`zining yuqori cho`qqisiga yetadi.

REFERENCES

1. Jumayeva, M. B., & Shukhratovna, M. M. (2022). EFFECTIVE METHODS OF LEARNING ENGLISH GRAMMAR. *Science and innovation*, 1(Special Issue 2), 608-611.
2. Jumayeva, M. B., & Yakubovich, Y. O. (2023). TEACHING ENGLISH WRITING SKILLS TO PRIMARY CLASS STUDENTS. *BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 3(2), 211-215.
3. Jumayeva, M. B., & Yusupov, O. Y. (2023). USING DIFFERENT GAMES AND SONGS IN TEACHING ENGLISH TO ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS. *BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 3(4), 107-111.
4. Jumayeva, M., & Mamajonova, N. (2022). MODERN METHODS IN EDUCATION: ONLINE LANGUAGE LEARNING. *Science and innovation*, 1(B8), 1035-1038.
5. Jumayeva, M., & Rashidova, M. (2022). THE ROLE OF USING GAME TECHNOLOGY IN THE EDUCATIONAL PROCESS. *Science and innovation*, 1(B8), 1448-1452.
6. Jumayeva, M., Isheryakova, J., & Mahmudova, M. (2022). FAIRY TALES AS A PHENOMENON THAT PLAYS AN ESSENTIAL ROLE IN THE DEVELOPMENT OF THE INTELLECT OF PRESCHOOL CHILDREN. *Science and innovation*, 1(B8), 1080-1082.
7. Mukarrama, J., Jasurbek, A., & Kamoliddin, S. (2022). Teaching listening skills in English.
8. Jumayeva, M. (2021). ORGANIZATION OF MODERN EDUCATIONAL PROCESSES IN THE EDUCATION SYSTEM. Янгиланаётган Ўзбекистонда фан, таълим ва инновация уйғунлиги мавзусидаги республика 9–сон кўп тармоқли илмий-масофавий онлайн конференцияси 1-қисм.
9. <http://www.arxiv.uz>